

Industri — vil Ministeriet være opfordret til nøie at overveie Forholdene, og der vil vel ikke være Udfigt til, at Ministeriet skulde kunne gaa ind paa nogenstomhelst Transaktion af denne Art, naar den drives som Forretning. Hvorvidt disse to Sagførere staa i et personligt Forhold til Lehnbesidderen paa Langeland eller hans Godsbetjente, er mig aldeles ubekjendt, og er forsaavidt ogsaa Sagen uvedkommende. Det blev nævnt af en anden æret Rigsdagsmand, jeg tror det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds (Clausen). Det er mig som sagt aldeles ubekjendt; men den Slags Forretninger, der her bebudes, maa særlig gjøre Ministeriet meget betænkeligt, meget forsigtigt, og medens jeg skal gjentage, hvad jeg yttrede før, at der i den gjældende Lov ikke findes nogen stumhelst Bestemmelse, der forbyder at bevilge Omlægninger af denne Art, tror jeg ikke, der vil være Udfigt til at opnaa Bevilling med Hensyn til de Jorder, der erhverves gennem denne Kommissionsforretning. Jeg tror ikke, der er nogen Udfigt til, at Omlægningen kan ventes bevilget for disse Jorder, der erhverves af disse industrielle Sagførere med særlig Hensyn til at kunne bruges til saadan Omlægning.

Beth: Dersom jeg forstod den høitærede Minister ret i Henseende til hans Udtalelser i hans første Foredrag — jeg indskyder, at da den høitærede Minister talte temmelig sagte, har det ikke altid været mig muligt, ganske nøie at følge hans Ord — men dersom jeg altsaa har forstaaet ham ret, sagde han, at en Hovedgrund til, at man er gaaet ind paa den Transaktion, som har været Gjenstand for Omtale, den Omlægning eller Vilskaarbygning fra Langeland til Wiile Amt, var den, at Lehnsgreven havde truet med eller i det Mindste yttret, at dersom man ikke vilde bevilge ham, hvad han ansøgte om, ansaa han sig forpligtet til at henvende sig til Domstolene. Jeg maa meget beklage, at en saadan Henvendelse til Domstolene ikke er sket, og jeg har ikke af den høitærede Minister hørt — saa vidt jeg har kunnet opfatte ham — nogen egentlig Grund, hvorfor man undgik den Gang en saadan Henvendelse til Domstolene. Det er jo saabenbart at Afgjørelsen fra Domstolenes Side vilde have stillet det ganske anderledes klart, hvilken Grund man havde at gaa paa i dette Tilfælde; man havde saa faaet frem, hvilken Aetsgrund man kunde bygge paa, hvilken Aetsgrund der overhovedet forelaa i dette Tilfælde, saaledes at man derefter havde kunnet handle og tage sin Bestemmelse. Jeg vil ikke behøve at til-

føie, at det ikke kan have været nogen Grund til at undgaa Proces, at en saadan vilde have medført usorholdsmæssige Omkostninger, hverten for Grevsfabet eller for Indenrigsministeriet, som jeg antager var blevet den anden Part. Den høitærede Minister har jeg heller ikke hørt, efter min Opfattelse i det Mindste, klart udtale sig om, hvorvidt en saadan Transaktion, som den Gang blev bevilget, eller en saadan Vilskaarbygning — jeg tror det er det Udtryk, som omtrent passer til Forholdene — har fundet Sted forinden Grundlovens Givelse, thi det er jo den absolute Betingelse efter Grundlovens § 27, for at en saadan Bevilling kan gives, at man kan eftervise, at en lignende Bevilling er givet for Grundlovens Givelse. Det er jo noget helt forskjelligt derfra, naar jeg hørte, at den høitærede Minister paaberaabte sig Forordningen af 23 April 1781 om Fællesskabets Ophævelse. Det er noget ganske forskjelligt derfra, om en Omlægning af Jorderne finder Sted af Hensigtsmæssigheds-hensyn, naar de ligge imellem hinanden, saa at de med større Fordel kunne drives af de Paagjældende, naar Omlægning finder Sted — jeg siger, der er noget ganske Andet end en saadan Vilskaarbygning fra den ene Landsdel til den anden. Jeg erindrer ikke i dette Dieblit, om denne udsørlige Forordning af 23de April 1781 om Fællesskabets Ophævelse indeholder specielle Regler for en saadan Omlægning. Men det tror jeg dog i det Hele man kan sige, at de Forudsætninger, som ere til Stede, naar der er Tale om Foranstaltninger for at faae Fællesskabet i Henseende til Jord ophævet, altsaa om særdeles nyttige og gavnlige Foranstaltninger — at de Forudsætninger ikke paa nogen Maade kunde have været til Stede eller efter deres Natur kunde passe paa de Forhold, som her er Tale om, og paa den Bevilling, som er bleven givet Grevsfabet Langeland eller Greven paa Langeland. Jeg kan tiltræde den Sætning, som blev udtalt af det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds (Clausen) for i hans Foredrag, at det af statsøkonomiske Grunde kunde være særdeles ønskeligt, om det vilde være muligt, at Herregaardsjord for en Del inddroges til Bønderjord, i det Mindste saaledes, at det blev Medlemmer af Bøndestanden, der kom til at faae godt af denne Jord, kom til at eie den og til at dyrke den. Hvorvidt noget Saadant kan lade sig gjøre ved ligesrem at kjøbe Herregaarde og udstykke dem i vor Tid, ja, det er et Spørgsmaal, som jeg ikke skal komme nærmere ind paa; det vil komme an paa Kjøbesummens Størrelse og paa en rigtig Beregning af alle Udgifter. Jeg siger alt-